

ג' בתשרי תשע"ז, 5.10.2016

גיליון מס' 529

פרשת וילך

מנהיגות, מאז ולתמיד

מאת גדעון ישראלי, עין הנצי"ב

שני מנהיגים מרכזיים מובילים את עם ישראל מתחילת דרכו, מהמעבר משבטים לעם, ועד סיום הכיבוש וההתנחלות בארץ ישראל - משה ויהושע.

סוגיית המנהיגות מעסיקה אותנו בכל תחומי חיינו – במשפחה, בקבוצה, במדינה ובעולם. השאלה הראשונה אותה היינו שואלים היום היא האם המנהיגים עוברים מסך? משה כנראה לא היה עובר. יהושע - בסימן שאלה... תורות שלמות עוסקות בהגדרות מקצועיות, בהדרכה, בהכשרה ובבניית יכולת המנהיגות. בעבר היה נהוג לייחס את יכולת המנהיגות להשראה א-לוהית כביכול, ל"כריזמה". כיום מקובל יותר לחשוב כי מדובר בפוטנציאל הקיים במידה זו או אחרת בכל אדם, וניתן לפתח ולטפח אותו, ואפילו להתאימו למציאות ולתקופה. על בסיס גישה זו התפתחו בעשורים האחרונים טכניקות וטכנולוגיות לפיתוח וטיפוח מנהיגות. למרות קיומם של הבדלים בולטים בין הגישות השונות, כולן מסכימות פחות או יותר על ההגדרה שהמנהיגות מבוססת על קיומן של יכולות אנושיות מסוימות אצל המנהיג. ניתן למנות את היכולות שיש לגביהן הסכמה רחבה ביותר:

1. יכולת הצגת חזון
2. דוגמא אישית
3. איזון בין שכל לרגש
4. יכולת הובלת שינויים והתאמות לסביבה המתפתחת ומשתנה
5. יחסי אנוש, הבנה באנשים
6. כושר ארגון
7. אומץ
8. האצלת סמכויות

מעניין לבחון את הנהגתם של משה ויהושע בהתייחס לרשימת יכולות אלה. לביצוע הבדיקה כדאי לציין מספר נקודות הדומות אצל שני המנהיגים ומתייחסות לתכונות הנ"ל:

משה קורע את ים סוף, יהושע קורע וחוצה את הירדן; משה נלחם בעמלק כמצביא וכמנהיג, יהושע נלחם בעי; משה שולח מרגלים לתור את הארץ, יהושע שולח אף הוא מרגלים לתור את הארץ ולהכין את הכניסה לארץ; משה מהסס ומתלבט האם לקבל את המנהיגות, יהושע מקבל את התפקיד ללא היסוס ובביטחון עצמי גבוה;

והתוצאה: הקב"ה מחזק את ידיו של משה, הקב"ה מחזק את ידיו של יהושע, "חזק ואמץ כי אתה תנחיל את הארץ"... ותגובת העם לבחירת מנהיגיו – משתחוים ומאמינים לדברי משה, מבטיחים ליהושע כי ישמעו ויעשו

כדבריו. אומר המדרש (ב"ר, נח', ב) "עד שלא השקיע שמשו של משה, הזריח שמשו של יהושע. זקנים שבאותו הדור היו אומרים: פני משה כפני חמה, פני יהושע כפני לבנה.

לאורך 40 שנות הנדודים במדבר, בדרך הארוכה לארץ ישראל, בולטים משה ויהושע בהנהגת העם בדרך הקשה. אנסה במשפטים ספורים לבדוק את תכונות המנהיגות של משה ויהושע בקריטריונים עכשוויים:

- משה כמנהיג, השכיל לרכוש תכונות מנהיגות בנוסף לאלה שהיו לו מלידה.
- מנהיגותו של משה נובעת מאישיותו ומיכולותיו, תוך קבלת גיבוי ותמיכה מבורא עולם.
- משה מוכיח כי ניתן לרכוש כלים לפיתוח המנהיגות בעבודה עצמית, דוגמא אישית, אינטליגנציה רגשית וכישרון אישי.
- התנהגותו של משה בדרך כלל הצליחה את דרכו, לעיתים הרחיקה ממנו חלק מהציבור שלא אהב את החלטותיו.
- מנהיגותו של משה נובעת מהרצון וההכרה של לשרת את העם ולא מתוך רצון להשיג הישגים וטובות הנאה מהתפקיד.
- סוגיה מיוחדת היא הניסיון להבחין בתוך תפקיד המנהיג בקטעים בהם המנהיג הופך למנהל (ולהיפך....)
- משה יודע לשאת באחריות אישית ומשלם מחיר כבד על טעויות שנעשו בדרך. (חטא העגל?!).

מנהיגותו של יהושע מאופיינת אף היא במספר דגשים:

- יהושע מופיע קודם כל כעבד משה. יהושע תופש מקום בחזית ההנהגה בעקבות סיפור המרגלים.
- יהושע מתמנה ע"י הקב"ה לממשיכו של משה.
- משימת חייו של יהושע כמנהיג העם: כובש את ארץ ישראל ומנחיל את הארץ לשבטים.
- התכונות הבולטות והמרכזיות של יהושע כפי שהדברים מצטיירים במקרא: חכם, לא שגרת, מנהיג, אמיץ, איש מלחמה, מאמין, ישר דרך.

לסיכום: משה ויהושע מובילים את עם ישראל בתקופות גורליות ומכריעות, הקובעות את עתיד העם ואת כיווני התפתחותו. יש מה ללמוד ממנהיגותם, ויש היכן להשתמש וליישם את המנהיגות.

גדעון ישראלי, בן וחבר קיבוץ עין הנצי"ב. נשוי לשרה. אב ל 4, סב ל 8.
עוסק בקידום ההתיישבות במועצה האזורית עמק המעינות

דף פרשת שבוע של הקיבוץ הדתי באתר הקיבוץ הדתי: www.kdati.org.il/parashat/hashavua.htm
כדי לקבל את הדף כל שבוע בדואר אלקטרוני, יש לשלוח הודעה אל: webmaster@kdati.org.il
ולרשום subscribe בשורת הנושא. כדי להפסיק, יש לכתוב unsubscribe בשורת הנושא.
תגובות למאמרים וכן הצעות לכתוב מאמרים, יש לשלוח אל: amudim@kdati.org.il
אתר האינטרנט של הקיבוץ הדתי: www.kdati.org.il